

Bakalářská práce

Optimalizace daňové povinnosti fyzických osob v sektoru služeb

Studijní program:

B0413A050006 Podniková ekonomika

Studijní obor:

Management služeb

Autor práce:

Vít Havlík

Vedoucí práce:

Ing. Martina Černíková, Ph.D.

Katedra financí a účetnictví

Liberec 2024

Zadání bakalářské práce

Optimalizace daňové povinnosti fyzických osob v sektoru služeb

<i>Jméno a příjmení:</i>	Vít Havlík
<i>Osobní číslo:</i>	E21000022
<i>Studijní program:</i>	B0413A050006 Podniková ekonomika
<i>Specializace:</i>	Management služeb
<i>Zadávací katedra:</i>	Katedra financí a účetnictví
<i>Akademický rok:</i>	2023/2024

Zásady pro vypracování:

1. Vymezení základních pojmů.
2. Pracovní právo v kontextu výkonu legální práce.
3. Charakteristika zdanění fyzických osob a vliv sociálního a zdravotního pojištění na výpočet daně z příjmů.
4. Daňové optimalizace a problematika nelegální práce v sektoru služeb.
5. Formulace závěrů.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: 30 normostran
Forma zpracování práce: tištěná/elektronická
Jazyk práce: čeština

Seznam odborné literatury:

- NOVÁKOVÁ, Lenka a Daniela KRÁLOVÁ, 2021. *Daň z příjmů fyzických osob v mezinárodním kontextu*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7676-233-6.
- BĚLINA, Miroslav, 2017. *Pracovní právo*. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-667-8.
- VYCHOPĚŇ, Jiří, 2023. *Meritum daně z příjmu*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7676-467-5.
- PISTONE, Pasquale; Jennifer ROELEVELD; Johann HATTINGH; Craig WEST a João Félix Pinto NOGUEIRA, 2019. *Fundamentals of Taxation: Introduction to Tax Policy. Tax Law and Tax Administration*. Amstrdam: The University of the South Pacific. ISBN 978-90-872-537-7.
- EGE, Can, 2022. Income taxation, entrepreneurship, and incorporation status of self-employment. online. *International Tax and Public Finance*. vol. 29, no. 5, s. 1260-1293. ISSN 09275940. Dostupné z: <https://www.proquest.com/docview/2714190964/4E8D7CAF83114A60PQ/38?accountid=17116&forcedol=true&>

Vedoucí práce: Ing. Martina Černíková, Ph.D.
Katedra financí a účetnictví

Datum zadání práce: 1. listopadu 2023
Předpokládaný termín odevzdání: 31. srpna 2025

doc. Ing. Aleš Kocourek, Ph.D.
děkan

L.S.

doc. Ing. Petra Rydvalová, Ph.D.
garant studijního programu

V Liberci dne 1. listopadu 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Jsem si vědom toho, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má bakalářská práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědom následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

Optimalizace daňové povinnosti fyzických osob v sektoru služeb

Anotace

Tato bakalářská práce se zaměřuje na problematiku zdanění a povinných odvodů fyzických osob v České republice. Pozornost je věnována zejména optimalizaci daňové povinnosti fyzických osob pomocí nelegálního zaměstnávání. Práce se skládá z teoretické a praktické části. První část teoretické části se věnuje obecnému přehledu daňového systému a pojmu daně, zatímco druhá část se detailněji zabývá povinnými odvody fyzických osob v ČR, včetně zdanění samostatně výdělečné činnosti a výpočtu čisté mzdy zaměstnance. Teoretická část se pak zabývá problematikou nelegálního zaměstnávání pracovní síly, známého jako "švarcsystém", jeho teoretickými základy a důsledky na daňové příjmy státu. Praktická část bakalářské práce se zaměřuje na daňovou optimalizaci a problematiku nelegální práce v podniku služeb, konkrétně na daňovou povinnost fyzických osob ze závislé činnosti a zaměstnaných jako OSVČ, včetně komparace rozdílů z hlediska odvodů a úspor.

Klíčová slova

Daňová optimalizace, daň z příjmů fyzických osob, OSVČ, sociální pojištění, švarcsystém, zaměstnanec, zdravotní pojištění

Optimising the tax liability of individuals in the service sector

Annotation

This bachelor thesis focuses on the issue of taxation and compulsory contributions of individuals in the Czech Republic. The focus is mainly on the optimization of tax liability of individuals through illegal employment. The thesis consists of a theoretical and a practical part. The first part of the theoretical part is devoted to a general overview of the tax system and the concept of tax, while the second part deals in more detail with the compulsory levies of natural persons in the Czech Republic, including the taxation of self-employment and the calculation of the net wage of an employee. The last part of the theoretical work deals with the issue of illegal employment of labour, known as the "švarcsystém", its theoretical foundations and consequences for the tax revenues of the state. The practical part of the bachelor's thesis focuses on tax optimization and the issue of illegal work in a service company, specifically on the tax liability of employed and self-employed individuals, including a comparison of the differences in terms of taxes and savings.

Key Words

Employee, health insurance, personal income tax, self-employed, social insurance, švarcsystém, tax optimization

Poděkování

Rád bych touto cestou vyjádřil upřímnou vděčnost Ing. Martině Černíkové, Ph.D., za její vedení a podporu při psaní mé bakalářské práce. Její cenné rady, odbornost, vstřícnost a trpělivost byly pro mne nepostradatelnou pomocí během celého procesu.

Obsah

Seznam ilustrací (obrázků)	12
Seznam tabulek	13
Seznam použitých zkratk, značek a symbolů	14
Úvod.....	15
1 Daňová politika v Evropské unii	16
1.1 Daňový systém	18
1.2 Vymezení pojmu daň a její dělení	19
2 Zdanění příjmů fyzických osob v ČR	22
2.1 Daňové subjekty.....	22
2.2 Předmět a základ daně z příjmů fyzických osob	23
3 Daňové a odvodové povinnosti vybraných skupin fyzických osob v ČR	27
3.1 Zdanění samostatně výdělečné činnosti	27
3.2 Sociální a zdravotní pojištění OSVČ.....	28
3.3 Struktura výpočtu čisté mzdy zaměstnance	29
3.4 Sociální a zdravotní pojištění zaměstnanců.....	30
4 Nelegální nájem pracovní síly – „švarcsystém“	33
4.1 Teoretická a právní východiska „švarcsystému“	33
4.2 Důsledek švarcsystému na daňové příjmy v České republice.....	36
5 Daňová optimalizace a problematika nelegální práce v podniku služeb	39
5.1 Daňová povinnost fyzické osoby ze závislé činnosti	40
5.2 Daňová povinnost fyzické osoby pracující jako OSVČ na tzv. švarcsystém	42
5.3 Komparace zdanění a odvodových povinností	45
Závěr	48
Seznam použité literatury	50

Seznam ilustrací (obrázků)

Obrázek 1 Základ daně z příjmů fyzických osob	24
---	----

Seznam tabulek

Tabulka 1 Porovnání zdanění 23% sazbou pro roky 2023 a 2024	26
Tabulka 2 Sazby sociálního zabezpečení	31
Tabulka 3 Sazby zdravotního zabezpečení	31
Tabulka 4 Odhad ušlých povinných odvodů fyzických osob u švarcsystému v České republice	37
Tabulka 5 Čistý roční příjem zaměstnance v pracovněprávním poměru	41
Tabulka 6 Čistý roční příjem OSVČ s 40% paušálem	43
Tabulka 7 Čistý roční příjem OSVČ s 60% paušálem	44
Tabulka 8 Porovnání celkových odvodů zaměstnance a OSVČ paušál 40 % a 60 %	46

Seznam použitých zkratk, značek a symbolů

ČR	Česká republika
DPČ	Dohoda o provedení činnosti
DPP	Dohoda o provedení práce
DZD	Dílčí základ daně
EU	Evropská unie
FO	Fyzická osoba
HM	Hrubá mzda
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (<i>Organization for Economic Co-operation and Development</i>)
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
SP	Sociální pojištění
ZP	Zdravotní pojištění
ZTP	Osoby zdravotně postižené

Úvod

Aktuální daňové prostředí v České republice a Evropské unii klade na fyzické osoby, ať už pracující v závislém pracovním poměru nebo samostatně, rostoucí nároky na pochopení a dodržování daňových povinností. V sektoru služeb, kde se vyskytuje široká škála forem pracovních vztahů, je problematika daňové optimalizace a minimalizace daňových odvodů obzvláště důležitá. Nelegální forma zaměstnávání a fenomén tzv. „švarcsystému“ není v současné době jednotlivými podniky zanedbáván. Fyzické, ale i právnické osoby se touto nelegální cestou stále snaží nejrůznějšími způsoby optimalizovat své povinné odvody vůči státu a veřejným institucím. Tato bakalářská práce se zaměřuje na analýzu daňové problematiky fyzických osob v sektoru služeb.

První část bakalářské práce věnována daňové politice v prostředí Evropské unie a daňovému systému v České republice. Výše povinných odvodů fyzických osob je závislá na široké škále faktorů. Tento problém zkoumá zejména druhá a třetí kapitola, kde je podrobněji popsáno postavení fyzických osob, jakožto daňových subjektů v České republice. Definovány jsou daňové povinnosti fyzických osob, předmět a základ daně z příjmů fyzických osob. Třetí kapitola se zaměřuje na daňové a odvodové povinnosti fyzických osob v České republice. Jsou analyzovány daňové povinnosti, včetně daně z příjmů fyzických osob, a dále povinnosti v oblasti sociálního a zdravotního pojištění. V poslední kapitole teoretické části je pozornost věnována problematice nelegálního nájmu pracovní síly, tzv. "švarcsystému", z daňového, právního i ekonomického hlediska. V této kapitole jsou také diskutovány důsledky švarcsystému na daňové příjmy v České republice a číselný odhad rozsahu tohoto problému.

Pro tvorbu teoretické části této bakalářské práce byla použita aktuální legislativa a odborná literatura, která se zabývá problematikou daňové politiky, daní z příjmů a pracovním právem. Cílem praktické části je analyzovat možnosti optimalizace daňové povinnosti fyzických osob v sektoru služeb s ohledem na nelegální formy práce. Poslední podkapitola praktické části je věnována porovnání těchto forem zaměstnávání a zhodnocuje celkové odvody a úspory pro zaměstnance a zaměstnavatele.

1 Daňová politika v Evropské unii

Daňová politika je podmnožinou fiskální politiky, která zkoumá její příjmovou stránku, tedy sběr příjmů státem. Zahrnuje široké spektrum disciplín, jako je ekonomie, behaviorální vědy, politické vědy, účetnictví, finance a právo. Tyto obory jsou často propojeny v různých konceptech. Ekonomická perspektiva poskytuje základní a široký přehled o daňové politice a zahrnuje jak makroekonomické, tak mikroekonomické aspekty. Makroekonomické aspekty zohledňují vliv daňové politiky na ekonomiku jako celek (úroveň nezaměstnanosti, ekonomický růst, úroveň spotřeby atd.). Mikroekonomické aspekty zahrnují dopad daní na jednotlivce, firmy a trh. Při zkoumání makroekonomických aspektů se analyzuje, jak daňová politika ovlivňuje chování a rozhodování ekonomických subjektů a jaký má vliv na klíčové makroekonomické ukazatele. Mikroekonomické aspekty zase zkoumají, jak daně ovlivňují chování jednotlivých spotřebitelů a firem na mikroúrovni a jaký mají dopad na tržní mechanismy. (Pistone et al. 2019)

Daňová politika v Evropské unii představuje dynamický a složitý systém, který se vyvíjel s cílem harmonizovat daně mezi členskými státy a posílit integritu vnitřního trhu. Historický vývoj této politiky ukazuje především snahu o harmonizaci nepřímých daní před přímými. V první etapě se harmonizace daní týká zvláště daní spotřeby. Vzhledem k výrazně odlišným pravidlům zdanění, a obzvláště dvojímu zdanění zboží, které ohrožuje volný pohyb na trhu zboží i služeb. Harmonizace se obvykle provádí prostřednictvím směrnic, které jednotlivé státy, včetně České republiky, musí implementovat do svého právního řádu, především v oblasti daní. V oblasti zdanění spotřeby jsou harmonizovány předměty daně a zároveň jsou stanoveny minimální sazby většiny daní ze spotřeby. Harmonizace daní byla také důvodem zavedení daně z energií (Vančurová a Nováková 2018). Judikatura Soudního dvora Evropské unie sehrála důležitou roli v interpretaci a aplikaci daňových zákonů a pravidel napříč členskými státy. Právní rámec pro daňovou politiku v EU je obsažen v Smlouvě o fungování Evropské unie, kde jsou stanoveny základní zásady a pravomoci. Navzdory tomu, že v oblasti daní mají hlavní slovo členské státy, Evropská unie má vlastní řadu klíčových nástrojů a iniciativ zaměřených na boj s daňovými úniky a posilování transparentnosti. Mezi tyto nástroje patří směrnice proti vyhýbání se daňovým povinnostem a směrnice o správní spolupráci. Tyto směrnice jsou navrženy tak, aby konkretizovaly pravidla a postupy, jež mají potlačit situace, kdy subjekty či jednotlivci unikají placení daní či si je účelově snižují. Cílem je nejen omezit tento typ chování, ale také zajistit větší průhlednost a poctivost v daňových záležitostech v rámci EU. (Angerer 2023)

Současně se Evropská unie snaží implementovat efektivnější opatření a regulace s ohledem na omezení daňových úniků a vyhýbání se daním. Tato opatření jsou koncipována s cílem posílit integritu vnitřního trhu a vytvořit spravedlivější systém pro všechny členské státy. Zásadní úlohu v tomto procesu sehrává Evropský parlament, který se angažuje v tvorbě zpráv a doporučení souvisejících s daňovou politikou EU. Parlament aktivně podporuje iniciativy vedoucí k účinnějšímu boji proti daňovým únikům a usiluje o zavedení opatření, která přispějí ke koordinaci a sjednocení daňových pravidel napříč členskými státy. Tímto způsobem se Evropský parlament stává předním hnacím motorem v dosahování vyšší transparentnosti a spravedlivějšího daňového prostředí v rámci EU. (Angerer 2023)

Díky rozsáhlým mediálním únikům ohledně daňových podvodů (např. Pandora Papers) a agresivního daňového plánování, se v Evropské unii stal boj proti těmto problémům prioritou. Evropský parlament se snaží minimalizovat nelegální krácení daní pomocí několika směrnic a doporučení. Podle směrnice 2012/772/EU o agresivním daňovém plánování, Evropská komise stanoví akční plán pro praktické způsoby, jak zlepšit administrativní spolupráci mezi zeměmi EU, bojovat proti využívání dvojího zdanění a řešit problémy spojené s daňovými ráji a daňovou kriminalitou. V současné době někteří poplatníci mohou využívat složité, často i umělé způsoby k přesunu svého daňového základu do jiných jurisdikcí v rámci nebo mimo Evropskou unii. Tento problém je nazýván agresivním daňovým plánováním. Agresivní daňové plánování má mnoho forem a jeho důsledky zahrnují dvojí odečtení, například: příjem, který není zdaněn v zemi, kde je vydělán, a je osvobozen v zemi bydliště. Komise proto vyzývá členské státy EU, aby zajistily, že dvojstranné dohody o zamezení dvojího zdanění uzavřené s dalšími zeměmi EU a zeměmi mimo EU obsahují ustanovení určená k řešení konkrétně identifikovaného typu dvojího nezdanění (Europa 2012). Další důležitou směrnicí pro zamezení vyhýbání se daňovým povinnostem je směrnice 2016/1164/EU. Zmíněná směrnice se týká zejména daňovým povinnostem, které se týkají všech poplatníků podléhajících dani z příjmů právnických osob v jedné nebo více zemích EU. Jedná se zejména o boj proti přesouvání zisku. Evropská směrnice 2016/1164/EU určuje čtyři konkrétní oblasti proti vyhýbání se daňovým povinnostem (Europa 2016):

- **Pravidla pro omezení úroků** – se zaměřuje na nadnárodní společnosti, které uměle snižují daňový základ platbami zvýšených úroků do jurisdikcí s nízkým zdaněním často i mimo EU. Směrnice omezuje odečitatelnost těchto úroků na maximálně 30 % zisku před úroky, zdaněním, odpisy a amortizací, čímž odrazuje od této daňové optimalizace.

- **Pravidla zdanění při odchodu** – daňoví poplatníci, kteří přesouvají aktiva v rámci EU, mohou využít možnost odkladu platby daně z těchto aktiv o 5 let. Místo jednorázové platby tak mohou daň rozložit do splátek. Tato možnost se ale týká pouze převodů v rámci EU, ne do zemí mimo ni.
- **Obecné pravidlo proti zneužívání** – cílem této části směrnice je doplnit specifická pravidla proti zneužívání v jednotlivých zemích a dát daňovým úřadům pravomoc odepřít daňové výhody z nelegálních daňových praktik.
- **Pravidla pro kontrolované zahraniční společnosti (CFC)** - korporace mohou snižovat daně přesouváním zisků do dceřiných firem v zemích s nízkým zdaněním. Pravidla CFC ale tyto zisky připisují zpátky mateřské firmě v zemi s vyšším zdaněním, která je tak z nich zdaněna.

Po prozkoumání základních prvků daňové politiky je věnována pozornost analýze daňového systému.

1.1 Daňový systém

Daňový systém lze definovat jako souhrn všech daní, které se na daném území, v souladu s pravidly státu, vybírají. Zahrnuje rovněž vztahy mezi jednotlivými daněmi a pravidla, podle kterých jsou tyto daně vymáhány. Stejně jako ve zbytku Evropy, tak Česká republika nepoužívá jednu velkou daň k financování veřejných rozpočtů, ale spíše několik menších daní, které mají mezi sebou různé vazby. Fakt, že daňový systém je provázaný soubor všech daní, dokazuje tento příklad: zvyšování sazby paušálních výdajů u daně z příjmů fyzických osob nejen snižuje výnos daně z příjmů fyzických osob, ale podílí se i na snižování výnosu sociálního pojistného. Podle Vančurové a Láchové kvalitní daňový systém vyžaduje několik požadavků, těmi hlavními jsou (Vančurová a Láchová 2018):

- **Zabezpečení dostatečného daňového výnosu** – je primární a nezanedbatelný požadavek daňového systému, protože důvod, proč původně daně vznikly, bylo naplnění státního rozpočtu. Požadavek na zabezpečení daňového výnosu vede mimo jiné i k hledání nových předmětů daní.
- **Odolnost vůči daňovým únikům** – v současné době je v daňových politikách jednotlivých států vysokou prioritou vytvoření odolnosti daňového systému vůči daňovým únikům. Tento trend se stává samostatným požadavkem s důrazem na zabezpečení daňového systému proti neoprávněným daňovým únikům. K tomu, aby systém vykazoval vyšší odolnost, dochází k úpravám v konstrukci daní. Jedním z hlavních kroků směrem k tomuto cíli je snižování

nominálních daňových sazeb a eliminace různých výjimek, které umožňují subjektům dosahovat daňových úspor. V tomto ohledu dochází k zavedení daňových auditů a postupnému zavádění elektronické evidence transakcí a dalších důležitých prvků ke zvýšení transparentnosti daňového systému.

- **Daňová spravedlnost** – znamená rovný a férový přístup ke zdanění pro všechny občany bez jakékoli diskriminace či neúměrné zátěže. Základním principem spravedlnosti je rovnost, která požaduje stejné zacházení se všemi poplatníky v podobných situacích. Dále je důležitá progresivita zdanění, která zajišťuje, že vyšší příjmy jsou zdaněny vyššími procenty než nižší příjmy, s cílem lépe zohlednit platební schopnost jednotlivých poplatníků.
- **Daňová efektivnost** – naplnění daňové efektivnosti se dosáhne minimalizováním rozdílu mezi ztrátou užítku daňových subjektů a výnosem veřejných rozpočtů. V případě, že daň je vyšší než ochota části daňových subjektů zaplatit za danou věc nebo službu, jedná se o tzv. nadměrné daňové břemeno.
- **Jednoduchost a jednoznačnost** – přílišná složitost daňového systému může vést k obcházení účelu daňových zákonů a k daňovým únikům. Je důležité, aby každý daňový poplatník znal rozsah svých daňových povinností.
- Další důležité atributy daňových systémů by měly být: **transparentnost, pružnost, předvídatelnost a právní perfektnost**. Je zřejmé, že jednotlivé požadavky mohou navzájem stát v kolizi, a proto je důležité pro jednotlivé daňové politiky stanovit priority. Například příčina vysoké složitosti a nepřehlednosti daňového systému může být vyvolána přílišným důrazem na spravedlivost.

1.2 Vymezení pojmu daň a její dělení

Podle Kubátové (2018 s. 15) je daň definována jako „*povinná, nenávratná, zákonem určená platba do veřejného rozpočtu. Je to platba neúčelová a neekvivalentní. Daň se pravidelně opakuje v časových intervalech (např. každoroční placení daně z příjmů) nebo je nepravidelná a platí se za určitých okolností.*“ (Kubátová 2018) Z právního hlediska je pak daň charakterizována jako povinný přesun finančních prostředků ze soukromého sektoru do veřejného sektoru.

Z definice daně je zřejmé, že všechny daně spojuje několik společných vlastností a charakteristik jako je povinnost, nenávratnost, neekvivalentnost, zpravidla neúčelovost, je to platba zákonem uložená. Daňová povinnost se týká závazku, který je daňovým subjektům uložen, aby platily daně. Tato povinnost je klíčová pro zajištění, že se občané nevyhýbají své povinnosti, přispívají

do společné pokladny a tato povinnost umožňuje zajistit financování veřejných projektů, které mají prospěch pro celou společnost. Platba daně také nezaručuje daňovému poplatníkovi žádný konkrétní nárok na vrácení finanční hodnoty nebo specifické benefity ve veřejných statcích. Jinými slovy není možné očekávat návrat vložených finančních prostředků, jako je tomu například u zápůjček. Neekvivalentnost představuje nesoulad mezi mírou, jakou daňový subjekt přispívá na společné příjmy oproti účasti na veřejných výdajích a spotřebě veřejně financovaných statků a služeb. Cílem některých daní je omezení rozdílů v příjmech jednotlivců, kde ti s vyššími příjmy přispívají více do veřejného rozpočtu. To ale neznamená automaticky větší nárok na čerpání z veřejných zdrojů, často je tomu právě naopak. Daň je neúčelová, protože nikdo, když platí daň, neví, co bude z těchto prostředků financováno. Zaplacením daně nikomu nevzniká právo na konkrétní plnění z veřejných statků a služeb. Jednou z posledních a zřejmých vlastností daní je fakt, že se vždy jedná o peněžní plnění, avšak ne vždy to tak v minulosti muselo být. (Kubátová 2018)

V souvislosti daňové politiky je také na místě zmínit, jaká je funkce daní. V dnešní době je vnímání daní spojeno s celkovou ekonomikou a přisuzuje se jim široké spektrum funkcí. Toto propojení daní s ekonomikou se projevuje v jejich schopnosti financovat veřejné výdaje, regulovat hospodářství a provádět redistribuci příjmů, což ovlivňuje ekonomické a sociální procesy. Funkce daní vychází z hlavních ekonomických funkcí veřejného sektoru a také ze zmíněných požadavků na kvalitní a úspěšný daňový systém. Naplnění veřejných rozpočtů je sice pro jednotlivé ekonomiky států primární funkce, ale není jediná, kterou daně mají. Naplnění veřejných pokladen se nazývá funkce fiskální. Funkce alokační hraje svoji roli při rozdělování finančních prostředků ze zdanění na různé veřejné projekty, programy a služby. Finance se přesouvají do podhodnocených oblastí, jako je školství a zdravotnictví. Daně často posilují určité oblasti pomocí daňových úlev, například pro podporu ekologických energií. Redistribuční funkce daní spočívá ve vyrovnávání rozdílů v příjmech mezi lidmi či subjekty. Využívá se zvýšeného zdanění bohatších osob a následného přerozdělování prostřednictvím transferů k těm s nižšími příjmy, což pomáhá regulovat sociální rozdíly v ekonomice. Daně mají stabilizační funkci v ekonomice, vyrovnávají cyklické výkyvy a pomáhají udržet zaměstnanost a cenovou stabilitu. Diskutuje se o jejich úloze, někteří tvrdí, že snaha o stabilizaci pomocí daní může způsobit nestabilitu v ekonomice z důvodu případného narušení rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou. Když vláda zvyšuje daně v době ekonomické recese s cílem vyrovnat rozpočtové deficity a stimulovat ekonomiku, může to vést k poklesu spotřeby a investic, což zase může prohloubit recesi. Následně může tento pokles příjmů podkopat schopnost vlády financovat své výdaje, což může vést k dalšímu cyklu nestability. Přesto je

nezpochybnitelné, že daňový systém má schopnost ovlivňovat ekonomické ukazatele, ať už jsou následky jakékoliv. (Kubátová 2018)

Daně lze klasifikovat podle několika hledisek. Například podle objektu, kde se daň dělí na důchodové, daň ze spotřeby a daň z majetku. Dále se daně mohou klasifikovat podle veličiny, adresnosti, druhu sazby, daňového určení anebo je možno se sekat s klasifikací, pro účely mezinárodní komparace (OECD). Jedno z nejzákladnějších rozlišení daní je podle dopadu neboli vazby na důchod poplatníka, tj. daně přímé a nepřímé. (Kubátová 2018)

Nepřímé daně jsou specifické tím, že subjekt odvádějící daň ji nepokládá z vlastního příjmu, ale přenáší ji na jiné subjekty formou zvýšení cen. Tento mechanismus je zvláště patrný u daní ze spotřeby, daně z přidané hodnoty a cel, které jsou typickými příklady nepřímých daní. Jejich vliv na ceny zboží a služeb může mít významný dopad na spotřebitele a ekonomiku obecně. Například v České republice jsou nepřímé daně zastoupeny daní z přidané hodnoty (DPH), spotřební daní nebo daněmi z pohonných hmot. (Kubátová 2018)

Přímé daně, v porovnání s nepřímými, vynikají svou adresností a schopností lépe reflektovat daňovou spravedlnost a platební schopnost jednotlivých subjektů. Výhodou přímých daní je, že vláda, tudíž daňový správce a daňoví poplatníci, znají předem částku, kterou obdrží nebo zaplatí, díky tomu mají daňoví poplatníci možnost lépe plánovat své osobní rozpočty a spořit. Zároveň vláda, využívající přesné sazby přímých daní, je schopna efektivně plánovat státní rozpočet. Tyto daně, jako nástroj regulace, mají významný vliv na společenské prvky a tím, že jsou přímé daně viditelnější, jsou také více vnímány poplatníky. Jejich využití může mít pozitivní dopad na sociální vyváženost, ale současně může omezit nabídku práce a úspory jednotlivců. To je dané tím, že vysoká daň z příjmů může snížit motivaci jednotlivců k práci, protože část jejich příjmů bude zdaněna a daňové povinnosti mohou zmenšit dostupný příjem k uspořené. Přímé daně, zejména daně z příjmů, se staly jedním z největších zdrojů příjmů pro státní rozpočty, i když jejich význam v daňové struktuře postupně klesá, protože největším inkasem v zemích EU je daň z přidané hodnoty, poté spotřební daně a daně z příjmů jsou až na třetím místě. V České republice je zřetelným trendem snižování podílu důchodových daní, které nikdy nebyly dominující částí daňového mixu. Příkladem přímých daní v České republice jsou daně z příjmů fyzických a právnických osob, daně z nemovitých věcí nebo silniční daň. (Vančurová a Láchová 2018) Následující kapitola má za cíl podrobněji prozkoumat jednu z přímých daní, a to daň z příjmů fyzických osob.

2 Zdanění příjmů fyzických osob v ČR

Fyzická osoba, zkráceně FO, je právní termín, který identifikuje člověka jako jednotlivce. Každý jedinec získá status fyzické osoby v okamžiku narození a tento status ztrácí v okamžiku smrti nebo v případě prohlášení za mrtvého, pokud není pravděpodobné, že ještě žije, což se týká i pohřešovaných osob. Je to jednatel, na kterého se vztahuje daňová legislativa a který je povinen podle zákona odvádět daň z příjmů (Česko 2014). Na tomto místě je vhodné definovat osobu samostatně výdělečně činnou (OSVČ). Jedná se o právní status, kterým jsou v České republice označovány osoby provozující podnikatelskou činnost na vlastní živnostenský list. OSVČ jsou samostatní podnikatelé, kteří mají svou vlastní živnostenskou činnost, odpovídají za své finanční záležitosti a mohou samostatně stanovovat ceny svých služeb nebo výrobků (Vychopen 2023). Daň z příjmů fyzických osob je v kontextu členění daní podle vazby na poplatníka typickým zástupce přímých daní a v členění podle předmětu daní z příjmů fyzických osob patří mezi důchodové daně. V České republice je daň z příjmů fyzických osob vymezena a upravena zákonem o daních z příjmů. Tento zákon taxativně specifikuje, jaké příjmy fyzických osob jsou předmětem daně a které jsou z daně vyjmuty. Kategorizuje příjmy do několika základních skupin, jako jsou příjmy ze závislé činnosti, příjmy ze samostatné činnosti, příjmy z kapitálového majetku a příjmy z nájmu. Zákon dále definuje kategorii ostatní příjmy, která zahrnuje všechny příjmy, které nelze zařadit pod žádnou z předchozích kategorií. Zmíněné druhy příjmů tvoří tzv. dílčí základy daně. Pro účely daně z příjmů fyzických osob se jako příjem považuje jak peněžní, tak nepeněžní příjem i prostřednictvím směny (Nováková a Králová 2021). Pro lepší pochopení problematiky zdanění fyzických osob je důležité identifikovat daňové subjekty a předmět daně.

2.1 Daňové subjekty

Daňové subjekty jsou charakterizovány jako osoby povinné daň strpět. Zákon o daních z příjmů rozlišuje dva hlavní typy daňových subjektů – poplatníky a plátce daně. Tato klasifikace má svůj původ již ve středověku, kdy vznikla potřeba jasně určit, kdo je povinen daně platit a kdo je zodpovědný za výběr daní. V některých případech se role poplatníka a plátce daně shodují, jako například u daně z nemovitých věcí, kde vlastník nemovitosti je zároveň povinen odvádět daně. Avšak u jiných daní, jako je daň z příjmů ze závislé činnosti, jsou poplatníkem zaměstnanci a plátcem daně jsou zaměstnavatelé, což ukazuje na rozdílnost role daňových subjektů podle konkrétní daně. (Vančurová a Láchová 2018)

Prvním zmíněným daňovým subjektem je poplatník. Poplatníkem v kontextu daně z příjmů fyzických osob je subjekt, který podléhá placení daně vzhledem k příjmům, majetku nebo činností, které jsou daní zahrnuté. Tedy, jedná se o osobu, která má být podle daňových pravidel a zákonů nositelem daňového břemene, a její disponibilní zdroje by měly být omezeny vybranými daněmi. Zpravidla je poplatník povinen daně platit sám za sebe, ale existují určité situace, kde to není nezbytná podmínka. V případě právní úpravy zdanění příjmů fyzických osob v České republice je poplatníkem jednatel, ale může se také jednat o domácnost, hlavu rodiny, manžele nebo partnerskou dvojici. Avšak zdanění jednotlivce převažuje téměř v 70 % všech států OECD. (Nováková a Králová 2021)

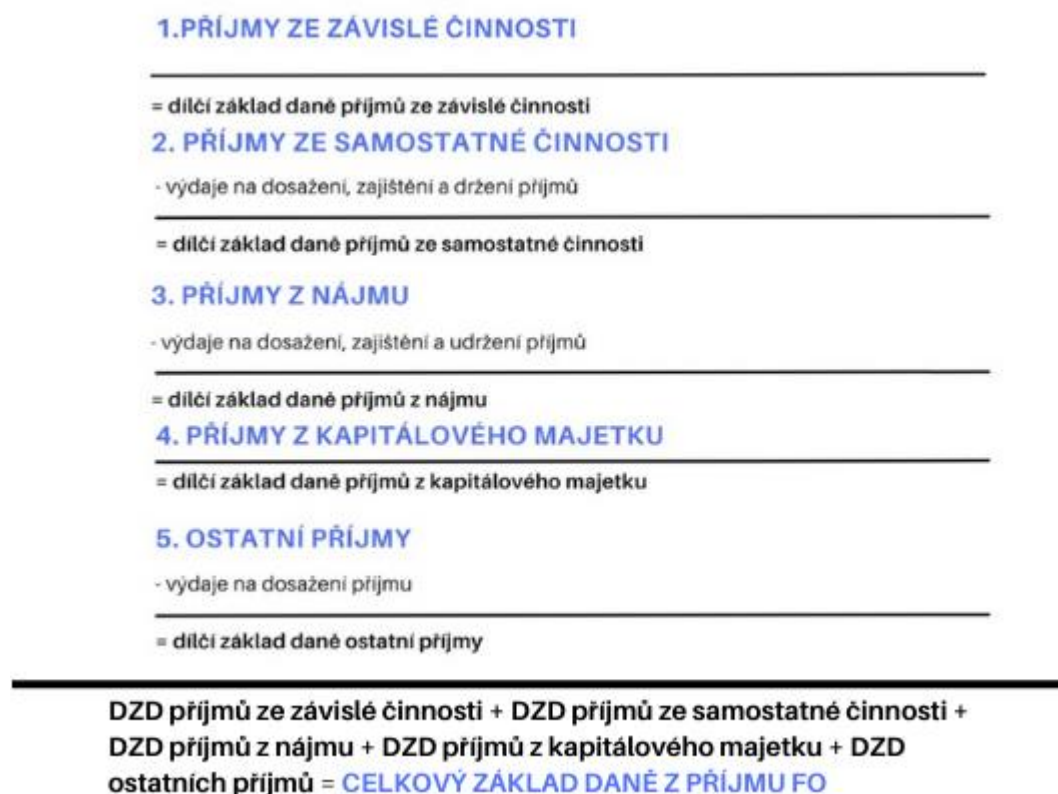
Naopak plátce daně je subjekt, který na základě daňové teorie je povinen podle zákona provádět několik činností spojených s daněmi. Tato povinnost zahrnuje výpočet daně, její vybrání od jiných subjektů nebo od jiných poplatníků, a ve stanovené lhůtě, pod svou majetkovou odpovědností, odvést tuto daň do veřejného rozpočtu neboli správci daně. V některých případech, zejména u určitých typů příjmů, se daň vybírá formou srážky daně u zdroje, což znamená, že je daň sražena nebo zálohována přímo u plátce (například zaměstnavatele) při výplatě příjmů. Tato praxe je často uplatňována u příjmů, které byly historicky spojeny s častými pokusy o daňové úniky. Tímto opatřením stát zajistí, že daň bude vymáhána přímo od zdroje příjmů, což omezuje možnost poplatníka ovlivnit či minimalizovat svou daňovou povinnost. (Vychopeň 2023)

2.2 Předmět a základ daně z příjmů fyzických osob

Zákon o daních z příjmů stanoví, že předmětem daně z příjmů fyzických osob jsou všechny příjmy, které zvyšují majetek nebo bohatství jednotlivce, a to bez ohledu na to, zda jsou v penězích, naturální podobě nebo jiné formě (Vančurová 2021). Zákon o daních z příjmů specifikuje různé kategorie příjmů fyzických osob, které jsou předmětem daně, a stanovuje, které příjmy jsou z daně vyjmuty. Podle Vančurové předmětem daně z příjmů FO jsou (Vančurová 2021):

- příjmy ze závislé činnosti;
- příjmy ze samostatné činnosti;
- příjmy z kapitálového majetku;
- příjmy z nájmu;
- ostatní příjmy.

Těchto pět odděleně posuzovaných částí se nazývají dílčími základy daně. U každého dílčího základu daně je nutné odděleně stanovit pravidla, podle kterých se příjem náležitě upraví, viz Obrázek 1. Jednotlivým příjmům, a to zejména příjmům ze závislé a samostatné činnosti, bude věnována následující část práce.

Obrázek 1 Základ daně z příjmů fyzických osob
Zdroj: vlastní zpracování podle (Vančurová 2021)

Základem daně **ze závislé činnosti** (dílčím základem daně) jsou příjmy ze závislé činnosti. U příjmů ze závislé činnosti nelze uplatnit žádné výdaje viz Obrázek 1. Zákon o dani z příjmů (2021, § 6 odst. 1 písm. a)) definuje příjmy ze závislé činnosti jako „příjem ze současného nebo dřívějšího pracovněprávního, služebního nebo členského poměru a obdobného poměru, v nichž poplatník při výkonu práce pro plátce příjmu je povinen dbát příkazů plátce.“ (Česko 1992) Závislou činností se rozumí činnost, která je vykonávána na příkaz a pod dohledem zaměstnavatele, v jeho zájmech, jménem a na jeho odpovědnost. Nejčastějším zástupcem příjmů ze závislé činnosti jsou mzdy a platy. Zásadním rozdílem mezi platem a mzdou je, že plat náleží zaměstnancům státu, obcí nebo příspěvkových organizací, naopak mzdu dostávají zaměstnanci soukromých zaměstnavatelů (Peníze.cz 2024). Kromě toho se za příjmy ze závislé činnosti také považují náhrada mzdy, odměny

jednatelům a funkční požitky. Tyto příjmy podléhají jak dani z příjmů, tak i sociálnímu pojištění (Vančurová 2021).

V oblasti stanovení dílčích základů daně vyplývajících z příjmů **ze samostatné činnosti** se projevuje vysoká tolerance při formulaci pravidel, protože v tomto dílčím základu si poplatník snižuje základ daně široce pojatými výdaji na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Tímto způsobem se snaží zákonodárce zajistit relativní neutralitu při vykazování základu daně z příjmů, bez ohledu na to, zda je poplatníkem fyzická nebo právnická osoba. Tato neutralita umožňuje jednotlivcům volit mezi alternativními možnostmi v souladu se svými preferencemi a ekonomickými rozhodnutími, aniž by se měnila jejich celková daňová zátěž. Fyzická osoba má v této oblasti výhodu volby způsobu uplatnění výdajů či nákladů. V souladu s běžnou praxí u právnických osob se v tomto dílčím základu daně umožňuje i poplatníkům uplatňovat výdaje ve vyšší míře, než jsou jejich příjmy, což může vést k zápornému rozdílu mezi příjmy a výdaji. Samostatná činnost je vykonávána na vlastní odpovědnost, vlastním jménem a na vlastní účet, a není vykonávána na příkaz a pod dohledem jiného subjektu. Jedná se o příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, příjmy ze živnosti, tj. příjmy fyzických osob, které podnikají na základě živnostenského zákona a také příjmy z jiného podnikání, to znamená z podnikání podle zvláštního zákona, např.: lékařů, advokátů, auditorů nebo daňových poradců atd. (Nováková a Králová 2021). Se znalostí základu daně z příjmů FO dle § 5 a § 23 zákona o dani z příjmů mohou být aplikovány příslušné sazby daně z příjmů FO a dospět tak k celkové vypočtené dani.

Příjmy z **nájmu** zahrnují nájemné, které majitelé nemovitostí a movitých věcí obdrží od nájemců. Při výpočtu DZD se od těchto příjmů odečítají prokázané výdaje, které souvisejí s pronájmem, jako jsou opravy, údržba, pojištění a daně z nemovitosti. DZD z **kapitálového majetku** zahrnuje příjmy z prodeje cenných papírů, podílových listů a derivátů. Od příjmů se neodečítají výdaje spojené s pořízením těchto cenných papírů. Dílčí základ daně z **ostatních příjmů** zahrnuje ostatní příjmy, které nepatří do jiných kategorií (např. příjmy z autorských práv, příjmy z reklamy apod.). Od příjmů se odečítají prokázané výdaje související s dosažením těchto příjmů. (Finanční správa 2024a)

Daň z příjmů fyzických osob vychází ze dvou sazeb:

- 15% sazba – tato sazba se uplatňuje na část základu daně do 36násobku průměrné mzdy;
- 23% sazba – tato sazba se uplatňuje na část základu daně přesahující 36násobek průměrné mzdy.

Pro rok 2023 platilo, že pro uplatnění 23% sazby daně z příjmů fyzických osob musel příjem FO přesáhnout 48násobek průměrné mzdy tj. 1 935 552 Kč. Od ledna 2024 platí hranice příjmů ve výši 1 582 812 Kč za rok, což odpovídá 131 901 Kč za měsíc. Tato hranice je relevantní jak pro zaměstnance, tak pro OSVČ, a vyšší sazba daně se aplikuje pouze na příjmy nad tuto stanovenou hranici – viz Tabulka 1 (Finanční správa 2024a). Podle Českého statistického úřadu v roce 2023 dosáhla průměrná hrubá měsíční mzda v České republice 43 341 Kč, což představuje meziroční nárůst o 7,5 % (2023) a v roce 2024 průměrná mzda dosáhla hodnoty 43 967 Kč (2024).

Tabulka 1 Porovnání zdanění 23% sazbou pro roky 2023 a 2024

Rok	Násobek průměrné mzdy	Hranice pro uplatnění zvýšené sazby
2023	48	1 935 552 Kč
2024	36	1 582 812 Kč

Zdroj: vlastní zpracování podle (Ministerstvo financí 2024)

Limit ročních příjmů fyzických osob pro uplatnění zvýšené sazby, má za důsledek širší pokrytí poplatníků, kterých se bude zvýšená sazba týkat. Poplatníci jsou již povinni uplatňovat zvýšenou sazbu 23 %.

3 Daňové a odvodové povinnosti vybraných skupin fyzických osob v ČR

Po prozkoumání základních konstrukčních prvků daně z příjmů fyzických osob jako jsou subjekty daně, předmět, a hlavně základ daně, bude v této kapitole kladen důraz na daňové a odvodové povinnosti fyzických osob a základní algoritmy výpočtu daně z příjmů fyzických osob.

Daňové priznání k dani z příjmů je základním dokumentem pro správné zjištění a stanovení daně. Podrobnosti o jeho vyplňování a podávání upravuje zákon o daních z příjmů s doplňkem daňového řádu. Daňové tvrzení, ať už se jedná o daňové priznání, hlášení nebo vyúčtování, slouží jako základní nástroj pro správce daně. Na jeho základě dochází k výpočtu daně a splnění daňové povinnosti poplatníka. Daňové tvrzení je tak důležitým prvkem v systému financování státu, jelikož umožňuje příjmy z daní odvádět do státního rozpočtu. Zároveň umožňuje poplatníkům v případě přeplatku na dani požádat o jeho vrácení. Pokud má poplatník, plátce nebo jeho zástupce přístup k datové schránce, která je mu poskytnuta podle zákona, nebo je povinen mít účetní závěrku ověřenou auditorem, musí formulářové podání provést výhradně elektronicky. Elektronické podání daňového priznání přináší řadu výhod, jako je zjednodušení procesu, zkrácení lhůty pro jeho podání a eliminace rizika ztráty či poškození papírového dokumentu. (Finanční správa 2024b)

3.1 Zdanění samostatně výdělečné činnosti

Jak vyplynulo z kapitoly o předmětu a základu daně z příjmů fyzických osob, u zdanění OSVČ se vychází z příjmů a výdajů za celý rok. Tyto příjmy a výdaje může OSVČ zjistit z evidence, kterou vede. OSVČ ji má možnost vést třemi způsoby. Tou první možností může být vedení účetnictví, kde OSVČ může vést účetnictví dobrovolně, případně je k jeho vedení povinna dle zákona o účetnictví. V tomto případě se pracuje s výnosy a náklady. Na základě odečtení nákladů od výnosů se zjistí výsledek hospodaření, který po poměrně významné úpravě představuje základ daně. Druhou možností je daňová evidence – v tomto typu evidence se pracuje s veškerými příjmy a výdaji, které podnikatel obdrží na bankovní účet nebo hotově. A poslední zmíněnou možností je evidence pouze příjmů. V tomto případě OSVČ použije zákonem danou možnost uplatnit výdaje paušální sazbou v procentech. (Klínský et al. 2021)

Pro zjištěný dílčího základu daně ze samostatné činnosti je důležité si určit, jakým způsobem bude podnikatel vykazovat svoje příjmy a výdaje. OSVČ má možnost třech způsobů, jak zdaňovat svůj příjem z podnikání:

- **Skutečné výdaje** – podle zákona o dani z příjmů má podnikatel možnost odečíst od příjmů jen ty výdaje, které byly vynaloženy bezprostředně za účelem dosažení, zajištění a udržení příjmů. Například: spotřeba materiálu, spotřeba energie, mzdy, sociální a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem za zaměstnance. Zde je důležité také zmínit, že základ daně může být dále snížen o odčitatelné položky a nezdanitelné části, jako jsou daňové ztráty, odpočty na podporu odborného vzdělávání, poskytnuté dary, úroky z hypotečního úvěru a platby na penzijní či životní pojištění. (Nešleha 2023)
- **Paušální výdaje** – daňová problematika výdajů je poměrně složitá, a proto podnikatelé mohou využít výdaje uplatněné jako procento z příjmů. Avšak maximální výše takto uplatňovaných výdajů je omezena. Stanovená procenta a limity od zdaňovacího období 2024: 80 % při příjmech ze zemědělství, a z příjmů řemeslných (maximálně 1 600 000,- Kč); 60 % z příjmů na základě živnostenského oprávnění (maximálně 1 200 000,- Kč); 40 % z příjmů z činnosti, na kterou nemá poplatník živnost, a u zvláštních případů příjmů (maximálně 800 000,- Kč); 30 % z příjmů z nájmu majetku, který je součástí obchodního majetku fyzické osoby (maximálně 600 000,- Kč). (Pernička 2024)
- **Paušální daň** – je poslední a zároveň nejjednodušší možností, jak si podnikatel může zdaňovat svůj příjem. Paušální daň může využít osoba, která vykonává podnikatelskou činnost a splňuje určitá kritéria. Tím se zavazuje k měsíční platbě fixní částky, která pokrývá zdravotní a sociální pojištění, stejně jako daň z příjmů. Od roku 2023 vznikají tři pásma pro paušální daň, jednotlivá pásma jsou omezena příjmem například: do prvního pásma spadají podnikatelé s ročním příjmem nižší než 1 000 000,- Kč a tudíž je jejich měsíční paušální daň 7498,- Kč. (Pernička 2024)

3.2 Sociální a zdravotní pojištění OSVČ

Osoby samostatně výdělečně činné v České republice mají stejně jako zaměstnanci povinnost platit odvody na sociálním a zdravotním pojištění. Tyto odvody slouží k financování důchodového pojištění, invalidního pojištění, mateřské a nemocenské dovolené, a také k financování péče o zdraví.

Výše odvodů se odvíjí od vyměřovacího základu. Výpočet povinných odvodů na sociální pojištění pro OSVČ je založen na procentu rozdílu mezi jejich příjmy a výdaji. Konkrétně vyměřovací základ pro sociální pojištění se nově od roku 2024 používá 55 % tohoto rozdílu (pokud se jedná o hlavní činnost). Sazby odvodů jsou stanoveny na 29,2 % vyměřovacího základu pro sociální pojištěním (ČSSZ 2024). Z toho 28 % na důchodové pojištění a 1,2 % na státní politiku zaměstnanosti, jde-li o osobu samostatně výdělečně činnou účastnou důchodového pojištění. Nemocenské pojištění pro ně není povinné (MPSV 2024b). Minimální měsíční zálohy sociálního pojištění pro rok 2023 činí 2944 Kč a pro rok 2024 se jedná o částku 2852 Kč (Dušek 2024).

Vyměřovacím základem pro zdravotní pojištění je 50 % rozdílu mezi příjmy a výdaji. Pro zdravotní pojištění platí sazba 13,5 % (VZP 2024). A minimální měsíční zálohy zdravotního pojištění pro rok 2023 činí 2722 Kč a pro rok 2024 platí částka 2968 Kč (Dušek 2024).

OSVČ, kteří vykonávají hlavní činnost, jsou povinni platit zálohy na obě pojištění minimálně ve výši stanovené zákonem. Částka se zaokrouhluje na celé koruny směrem nahoru. Je také vhodné poznamenat, že výpočet odvodů je ovlivněn maximálním vyměřovacím základem pro sociální pojištění, což je limitem platby. Maximální vyměřovací základ je stanovený na 48násobek průměrné mzdy. Tato hranice se uplatňuje po dosažení ročního příjmu, například pro rok 2023 činí 1 935 552 Kč a pro rok 2024 2 110 416 Kč. (Dušek 2024)

3.3 Struktura výpočtu čisté mzdy zaměstnance

Sazba daně z příjmů závislé činnosti je odlišná v závislosti na výši základu daně. V případě příjmů do třiceti šesti násobku průměrné mzdy platí sazba 15 %, zatímco pro část základu daně přesahující třiceti šesti násobek průměrné mzdy stoupá sazba na 23 %, která nahradila solidární přírážku. Od roku 2021 je opět dílčím základem daně hrubá mzda, předtím se daň počítala z tzv. superhrubé mzdy, což byla hrubá mzda navýšená o sociální a zdravotní pojištění hrazené zaměstnavatelem za zaměstnance. Do hrubé mzdy jsou započítávány veškeré složky, jako je základní mzda, příplatky, odměny a náhrady, které zaměstnanec obdrží za daný měsíc. Z hrubé mzdy je vypočítána 15% daň z příjmů, která je zaokrouhlována na celé koruny nahoru. Tato částka představuje měsíční zálohu na daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti před odečtením daňových slev. Zaměstnanec má možnost uplatnit různé daňové slevy, jako je sleva na poplatníka, daňové zvýhodnění na první, druhé a další děti nebo sleva pro držitele průkazu ZTP/P apod. Zajímavostí je, že od roku 2024 se ruší sleva na studenta a školovné. Po uplatnění daňových slev je zaměstnanci stržena záloha na daň,

kteřou zaměstnavatel prokáže finančnímu úřadu. V této situaci je zaměstnavatel plátcem, zatímco zaměstnanec je poplatníkem. Nakonec je čistá mzda vypočtena tak, že se hrubá mzda sníží o zálohu na daň po odečtení slev, dále je snížena o sociální, zdravotní a nemocenské pojištění (pro rok 2024), které hradí zaměstnanec. V případě exekuce by se mzda dále snížila o příslušnou částku až do dosažení hranice nezabavitelného minima (Výpočet.cz 2024). Minimální mzda pro rok 2024 je 18 900 korun. (MPSV 2024a)

3.4 Sociální a zdravotní pojištění zaměstnanců

Povinné odvody fyzických osob nejsou pouze daně, ale zahrnují také sociální a zdravotní pojištění. Základní principy sociálního a zdravotního pojištění se liší od těch, které platí pro daně, neboť za placení těchto pojištění očekáváme konkrétní benefity a služby. Avšak to představuje povinnost pro fyzické osoby a jejich platba tvoří podobné finanční zatížení jako platba daní. Tato forma pojištění poskytuje zaměstnancům finanční ochranu v případě nemoci, úrazu, nezaměstnanosti či stáří a zajišťuje jim přístup k lékařské péči a dalším sociálním dávkám. Zároveň představuje povinnost pro zaměstnavatele, který je povinen odvádět částku z hrubé mzdy zaměstnance na sociální a zdravotní pojištění. (Klínský et al. 2021)

Sociální pojištění upravuje několik právních předpisů, zejména se jedná o zákon o pojistném na sociální zabezpečení a zákony o důchodovém a nemocenském pojištění. Tento typ pojištění musí platit všechny fyzické osoby, které prokazují zdanitelné příjmy, tudíž osoby, které nemají žádné příjmy toto pojištění, nejsou povinny hradit. Výběr sociálního pojistného zabezpečuje správa sociálního zabezpečení, která zároveň zajišťuje rozdělování sociálních dávek a vedení evidence o pojištěncích a jejich nárocích. Dále poskytuje informace občanům o systému sociálního zabezpečení a jejich právech a povinnostech (Vondráček 2024). Odvody na sociální pojištění se člení na tři části: **důchodové pojištění** – z příjmů této části sociálního pojištění stát vyplácí starobní, vdovské, sirotčí a invalidní důchody; **příspěvek na státní politiku zaměstnanosti** – je určen k financování opatření, která mají podporovat zaměstnanost. Z této částky jsou hrazeny různé programy a iniciativy, jako jsou například rekvalifikační kurzy, podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením, dotace pro zaměstnavatele, kteří vytvářejí nová pracovní místa, nebo veřejně prospěšné práce pro nezaměstnané; **nemocenské pojištění** – z této části sociálního pojištění jsou hrazeny náklady spojené s dočasnou pracovní neschopností zaměstnanců v důsledku nemoci nebo úrazu. Dále zahrnuje podporu při ošetřování člena rodiny nebo vyrovnávací příspěvek v těhotenství a v mateřství a peněžitou pomoc v mateřství. (Habartová 2023) Sazby sociálního

zabezpečení se dělí na dvě části: zaměstnanec a zaměstnavatel. Celkem tvoří 31,3 % z hrubé mzdy – viz Tabulka 2.

Tabulka 2 Sazby sociálního zabezpečení

Pojistné	Zaměstnanec	Zaměstnavatel	Celkem
Sociální zabezpečení celkem	7,1 %	24,8 %	31,3 %

Zdroj: vlastní zpracování podle (Dušek 2024)

Zaměstnanec hradí důchodové pojištění ve výši 6,5 % z hrubé mzdy a nemocenské pojištění ve výši 0,6 %. Za státní politiku zaměstnanosti nic neplatí. Zaměstnavatel naopak hradí za zaměstnance 21,5 % na důchodové pojištění, 2,3 % na nemocenské pojištění a 1,2 % na státní politiku zaměstnanosti. (Dušek 2024)

Zdravotní pojištění na rozdíl od sociálního pojištění musí hradit i osoby, které nevykazují žádné příjmy. Zdravotní pojištění jsou povinni platit veškeré fyzické osoby, které mají trvalý pobyt na území ČR. Za některé vybrané osoby hradí toto pojištění stát, tyto osoby jsou klasifikovány jako tzv. státní pojištěnci. Nejčastěji se jedná o důchodce, registrované nezaměstnané, děti, studenty a osoby na rodičovské dovolené. Zmíněné osoby jsou významnou skupinou obyvatel České republiky, tvoří přibližně 60 % obyvatelstva. Zdravotní pojištění v České republice je vypočítáváno z různých vyměřovacích základů v závislosti na zaměstnaneckém statusu a příjmové situaci. Zaměstnanci platí odvody z hrubé mzdy. Důležité je, že zatímco sociální pojištění má stanovené limity, u zdravotního pojištění žádný limit neexistuje. Fyzické osoby odvádějí platbu za zdravotní péči do fondů zdravotních pojišťoven. (VZP 2024)

Zaměstnanci hradí 4,5 % ze své hrubé mzdy, zatímco zaměstnavatel hradí zbývajících 9 %. Tato platba činí 13,5 % z vyměřovacího základu, který se odvíjí od druhu příjmů viz – Tabulka 3.

Tabulka 3 Sazby zdravotního zabezpečení

Pojistné	Zaměstnanec	Zaměstnavatel	Celkem
Zdravotní pojištění	4,5 %	9 %	13,5 %

Zdroj: vlastní zpracování podle (Ministerstvo zdravotnictví 2018)

Zdravotní pojištění poskytuje přístup ke komplexní zdravotní péči, která zahrnuje preventivní, diagnostickou, léčebnou péči a další. Finanční prostředky z odvodů jsou přerozdělovány zdravotním pojišťovnám, které je využívají k hrazení zdravotních služeb. Přímá finanční spoluúčast pacientů nepřesahuje 15 %, přičemž se nejčastěji jedná o příplatky za léky, stomatologické služby a zdravotní pomůcky. Zdravotní péče je poskytována prostřednictvím trojúhelníku zahrnujícího pojištěnce, poskytovatele zdravotních služeb a zdravotní pojišťovny. Pojištěnec má právo si vybrat jednu

ze sedmi zdravotních pojišťoven a může provést změnu jednou za 12 měsíců. (Ministerstvo zdravotnictví 2018)

Zaměstnanec celkově odvádí 11,6 % ze své hrubé mzdy na sociální a zdravotní pojištění. Tato částka se skládá ze 7,1 % na sociální pojištění a 6,5 % na zdravotní pojištění.

4 Nelegální nájem pracovní síly – „švarcsystém“

Povinné odvody fyzických osob, jako jsou zmíněné daně z příjmů nebo sociální a zdravotní pojištění, mohou být určitým způsobem podniky a podnikateli nelegálně optimalizovány. V této kapitole bude věnován prostor pro teoretická východiska problematiky nájmu nelegální pracovní síly a tzv. švarcsystému. Pro pochopení fenoménu švarcsystém je nejdříve důležité uvést pracovní právo v kontextu výkonu legální práce.

Závislá práce je charakterizována vztahem nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, přičemž zaměstnanec koná práci jménem a podle pokynů zaměstnavatele. Nutným znakem je též, že zaměstnanec vykonává práci pro zaměstnavatele osobně. Důležitými znaky jsou mzda, plat nebo odměna, kterou obdrží za svou práci, a to na náklady a odpovědnost zaměstnavatele, typicky v pracovní době na pracovišti zaměstnavatele nebo na dohodnutém místě. Závislá práce může být vykonávána pouze v základním pracovněprávním vztahu, což zahrnuje pracovní poměr nebo právní vztahy dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, jako jsou dohoda o provedení práce (DPD) a dohoda o pracovní činnosti (DPČ). Podle této definice může být vykonávána pouze v rámci pracovněprávních vztahů podle zákoníku práce za předpokladu, že práce splňuje kritéria závislé práce a je vykonávána podle podmínek stanovených zákonem. (Bělina 2017)

Pojem švarcsystém se objevil v souvislosti s ekonomickými praktikami už v 90. letech 20. století v Česku. Termín je odvozen od jména podnikatele Miroslava Švarce, který tento způsob organizace práce začal v té době jako první systematicky využívat. Miroslav Švarc přišel na to, že by se mohl vyhnout placení odvodů na sociální a zdravotní pojištění za zaměstnance, kdyby s nimi uzavřel smlouvy o dílo nebo obchodní smlouvu, namísto toho, aby je zaměstnal klasicky podle zákoníku práce. Tito pracovníci by pak formálně vystupovali jako osoby samostatně výdělečně činné, většinou živnostníci. Tímto způsobem se sice společnosti mohly vyhnout odvodům, ale zároveň to znamenalo zhoršení pracovních podmínek pro lidi, kteří pro ně pracovali. Tito pracovníci totiž neměli nárok na benefity vyplývající ze zákoníku práce, jako je dovolená, nemocenská nebo odstupné. (Lehkoživová 2023)

4.1 Teoretická a právní východiska „švarcsystému“

Švarcsystém není nikde zákonem oficiálně definován, ale označuje se za něj praxe, při které fyzické osoby vykonávají práci pro jinou osobu mimo rámec klasického pracovního poměru, typicky jako

samostatně výdělečně činné osoby, a to na základě obchodních nebo obchodněprávních smluv, avšak charakter této činnosti vykazuje výše uvedené znaky práce v závislém pracovním poměru. Velkým tématem v oblasti švarcsystému jsou výhody a nevýhody, které jsou spojené s výkonem práce na základě obchodní smlouvy. Samostatná výdělečná činnost může nabízet příležitosti pro strategie vyhýbání se daňovým povinnostem: nižší dodržování daňových předpisů, nedostatečné vykazování a převádění zdanitelných příjmů (Ege 2022). Ačkoli se na první pohled může zdát, že tento výkon spojuje výhody jak pro zaměstnavatele, tak i pro „zaměstnance“, tak realita je odlišná. Největší výhodou švarcsystému jsou zejména ekonomické aspekty pro obě strany výkonu. Dá se konstatovat, že nelegální zaměstnání nabízí zaměstnanci jako OSVČ vyšší čistý příjem. Vzhledem k tomu, že zaměstnavatel neodvádí za „zaměstnance“ povinné odvody sociálního a zdravotního pojištění, může mu nabídnout vyšší mzdu oproti legálnímu pracovnímu poměru. Dále jsou OSVČ samy zodpovědné za placení povinných odvodů sociálního zabezpečení, zdravotního pojištění a daní. Využitím výdajových paušálů nebo paušální daně mohou OSVČ významně optimalizovat své povinné odvody. Další výhodou je flexibilita pro „zaměstnance“, švarcsystém často umožňuje zaměstnancům flexibilněji řídit svůj pracovní čas, což může být atraktivní pro ty, kteří preferují flexibilnější pracovní dobu a mohou si své pracovní hodiny uzpůsobit dle svého. Pro zaměstnavatele tento zastřený stav nese také velké množství výhod. Tou hlavní výhodou je, že zaměstnavatel optimalizuje odvody sociálního a zdravotního pojištění, které by musel odvádět za zaměstnance ve výši 33,8 % v legálním pracovním poměru. Administrativní zjednodušení patří mezi další výhody z hlediska zaměstnavatele, protože vznik legálního pracovního poměru provází široká administrativní náročnost. Daňový zákoník pro fyzické a právnické osoby může mít vliv na rozhodnutí stát se OSVČ. (Jánošíková 2017)

Nevýhody převažují zejména na straně „zaměstnance“, a to hlavně ze sociálních aspektů, protože živnostník není nijak chráněn zákoníkem práce. OSVČ v švarcsystému nese plnou zodpovědnost za své dluhy a závazky. V případě insolvence tak riskuje ztrátu veškerého svého majetku. Dále pak pro zaměstnance neexistuje žádná nárokovatelná nemocenská a v případě nemoci, úrazu nebo mateřské dovolené nemá OSVČ pracující na švarcsystém nárok na žádné dávky. Musí si hradit veškeré výdaje ze svých vlastních prostředků. Práce na švarcsystém se nezapočítává do doby potřebné pro nárok na starobní důchod. OSVČ tak riskuje, že v důchodovém věku bude bez dostatečného příjmu. Další nevýhodou je, že OSVČ nemá nároky na podporu v nezaměstnanosti a v případě ztráty zakázek nebo ukončení činnosti nemá OSVČ pracující nárok na podporu v nezaměstnanosti. Práce na švarcsystém také nezakládá nárok na dovolenou ani na placené volno. OSVČ si musí volno brát na své vlastní náklady. Pro zaměstnavatele vzniká největší riziko hlavně

z hlediska sankcí a postihů za prováděný švarcsystém, to ale ovšem v menší míře také hrozí zaměstnanci. (Jánošíková 2017)

Do 2011 byl tento způsob najímání pracovní síly v takzvané „šedé zóně“ české ekonomiky. Od roku 2012, kdy byl švarcsystém začleněn do kategorie ilegálních aktivit, je možné trestat a pokutovat tuto zdánlivě samostatnou činnost. Dozor nad touto nelegální aktivitou provádí Státní úřad inspekce práce. Centralizace pravomocí této instituce vedla k efektivnějšímu boji proti švarcsystému. Inspektoři při kontrolách posuzují, zda nedochází k zastřenému provádění závislé práce prostřednictvím jiné smlouvy, zejména pokud je dodavatelem práce fyzická osoba pracující na živnostenské oprávnění. Sankce a pokuty se od roku 2012 ukotvily v zákonu o zaměstnanosti, kde došlo k upřesnění a vymezení pojmů jako nelegální zaměstnávání a nelegální práce. Od 1. 1. 2024 byl zákon o zaměstnanosti novelizován a byl přidán dodatek, že pro posouzení toho, zda se jedná o nelegální práci, není podstatná délka výkonu této práce. Sankce jsou v zákonu o zaměstnanosti stanoveny takto: Pokud se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že (zakonyprolidi.cz 2012)

- poruší zákaz diskriminace nebo nezajistí rovné zacházení podle tohoto zákona – pokuta až do výše 1 000 000 Kč;
- zprostředkuje zaměstnání bez povolení nebo jiným způsobem poruší tento zákon – pokuta až do výše 2 000 000 Kč;
- umožní výkon nelegální práce nebo zastřeně zprostředkovává zaměstnání – pokuta až do výše 10 000 000 Kč, nejméně ale 50 000 Kč;
- nesplní oznamovací nebo registrační povinnost podle tohoto zákona nebo nevede evidenci v tomto zákoně stanovenou – 100 000 Kč;
- ve stanovené lhůtě písemně nevykáže dlužné mzdové nároky zaměstnanců podle zákona o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele, nebo nemá v místě pracoviště kopie dokladů prokazujících existenci pracovněprávního vztahu – 500 000 Kč.

Dále novela z roku 2024 ukládá trest v případě, že právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba umožní výkon nelegální práce nebo zastřeně zprostředkovává zaměstnání nebo výkon zastřeného zaměstnání umožní, lze uložit zákaz činnosti, a to maximálně na 2 roky. (zakonyprolidi.cz 2012)

V této části je také důležité zmínit poměrně nový trend v oblasti spolupráce mezi dvěma podniky a tím je outsourcing. Outsourcing představuje externí formu spolupráce, kdy si firma pro některé specifické činnosti najímá jiné společnosti. Tyto činnosti jsou často takové, pro které by se firmě

nevyplatilo zaměstnávat vlastní personál, protože nemají dostatečný objem práce a kvalifikace. Typické příklady outsourcingu zahrnují úklidové služby, marketing, IT služby a další. Na rozdíl od švarcsystému představuje outsourcing legální způsob spolupráce mezi podnikatelskými subjekty a OSVČ. (Šaríková 2021)

4.2 Důsledek švarcsystému na daňové příjmy v České republice

Z definice švarcsystému vyplývá, že současné nastavení daňového systému v České republice vede k situaci, kdy některé příjmy, které by dle své povahy měly být zdaněny jako závislá činnost, jsou ilegálně zdaňovány v nižším dílčím základu daně z příjmů ze samostatné činnosti. To má za následek několik negativních aspektů pro stát a celkovou společnost v České republice. První a tou vůbec nejzávažnější nevýhodou je ztráta daňových příjmů, protože státní rozpočet přichází o značné daňové příjmy, jelikož příjmy, které by měly být zdaněny jako závislá činnost, jsou zařazeny do kategorie samostatné činnosti s nižší daňovou sazbou. (Šupej 2022) Navíc u osob pracujících na živnostenský list, neodvádí zaměstnavatelé sociální a zdravotní pojištění, čímž se dále snižuje objem daňových a pojistných příjmů státu. Další negativní aspekt je nerovnost, což vede k tomu, že osoby pracující na závislou činnost jsou znevýhodněny oproti těm, které vykonávají fakticky stejnou práci na živnostenský list. Tyto osoby také platí vyšší daně a mají nárok na více sociálních a pojistných benefitů. Švarcsystém tak prohlubuje sociální nerovnosti v České republice (Šupej 2022). Dalším důsledkem švarcsystému je motivace zúčastněných k obcházení zákona. Zaměstnavatelé se snaží ušetřit na odvodech za zaměstnance, a proto je motivují k práci na živnostenský list. Někteří lidé zneužívají systém a formálně se hlásí jako OSVČ, aby dosáhli nižšího daňového zatížení. Nedostatečná kontrola ze strany Finanční správy ČR tak umožňuje zneužívání švarcsystému. Jak vyplynulo z dostupných statistik, v roce 2013 bylo provedeno 35 000 kontrol, při kterých bylo odhaleno 522 případů švarcsystému. (SPČR 2013)

Na základě analýzy Finardiové a Melicharové, kde odhadovali počet osob ve švarcsystému ve vybraných odvětvích podle NACE, byl proveden odhad dopadu švarcsystému na daňové příjmy v České republice. Vedle daně z příjmů fyzických osob byly do odhadu zahrnuty i pojistné platby, konkrétně pojistné na veřejné zdravotní pojištění a pojistné na sociální zabezpečení. Očekávaná výše daně z příjmů fyzických osob byla odvozena z průměrných výdělků v jednotlivých odvětvích, kde se vycházelo z Českého statistického úřadu. Očekávané pojistné bylo spočítáno na základě minimálních vyměřovacích základů pro obě pojistné složky a odpovídajících sazeb pojistného, platných pro osoby samostatně výdělečně činné, podle aktuální legislativy. V následující Tabulce 4

jsou přehledně stanoveny odhady ušlé daně z příjmů, sociálního a zdravotního pojištění do státního rozpočtu. Hodnoty jsou dále rozděleny podle odvětví a pro zjednodušení jsou uvedeny sestupně odvětví, ve kterých se švarcsystém vyskytuje nejčastěji a zbytek odvětví je zahrnut v položce ostatní odvětví. Je zřejmé, že švarcsystém je zastřený pracovní vztah mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem a je nelegální, tudíž veškeré hodnoty jsou stanoveny pouze odhadem na základě dostupných informací – viz Tabulka 4.

Tabulka 4 Odhad ušlých povinných odvodů fyzických osob u švarcsystému v České republice

Odvětví	Odhad osob ve švarcsystému	Odhad ušlé daně	Odhad ušlého zdravotního pojištění	Odhad ušlého sociálního pojištění
Profesní, vědecké a technické činnosti	34 777	2 291 084 520	998 350 642	1 079 789 125
Stavebnictví	32 539	1 399 843 970	934 103 906	1 010 301 589
Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba	17 289	818 439 860	496 318 954	536 805 193
Peněžnictví a pojišťovnictví	10 992	1 019 959 644	315 549 652	341 289 992
Informační a komunikační činnosti	9 848	945 139 755	282 708 604	305 770 001
Ostatní odvětví	16 206	658 143 248	465 229 045	503 179 186
Celkem	121 651	7 132 610 997	3 492 260 804	3 777 135 087

Zdroj: vlastní podle (Finardi a Melicharová 2022)

Po součtu odhadů ušlých daní z příjmů, zdravotního pojištění a sociálního pojištění Finardiová a Melicharová došly k číselnému závěru, že celkový odhad ušlých daňových příjmů státu je přibližně 14,4 mld. Kč. Nejvyšší odhadované ztráty povinných odvodů se vyskytují v odvětví profesních, vědeckých a technických profesí. Jedná se zejména o činnosti v oblasti účetnictví, práva, poradenství, IT, výzkumu a vývoje a dalších a švarcsystém se v tomto odvětví objevuje u IT specialistů, účetních, poradců a dalších zaměstnání. Dále by měla být pozornost věnována oblasti stavebnictví, kde se švarcsystém vyskytuje hlavně kvůli vysoké poptávce po flexibilní pracovní síle a sezónní povaze některých prací. Odvětví, o kterém je obecně známo, že se zde švarcsystém vyskytuje, je odvětví peněžnictví a pojišťovnictví, v tomto odvětví se sice vyskytuje méně osob než v odvětví velkoobchodu a maloobchodu, ale ušlá daň je zde výrazně vyšší, což je zapříčiněno vysokou průměrnou mzdou v tomto odvětví. Odhadovaný počet osob v nelegálním pracovním poměru činí, přibližně 121651. (Finardi a Melicharová 2022)

Ušlý příjem státu ve výši 14,4 miliardy korun představuje nezanedbatelný problém pro veřejné finance České republiky. Tato částka představuje významný výpadek příjmů, které by mohly být využity k financování veřejných služeb, infrastruktury a ostatních důležitých oblastí. Tento nedostatek finančních prostředků může také ovlivnit schopnost státu plnit své závazky vůči

občanům a podnikům, a může vést k potřebě provádět úsporná opatření nebo zvýšení daní jinde, což může mít další ekonomické a sociální dopady. Tato situace vyžaduje pozornost a řešení ze strany vlády a dalších relevantních institucí (například inspektorát práce), aby byla zachována stabilita veřejných financí a ekonomický rozvoj země. Přestože je to nepřehlédnutelné množství ušlých příjmů pro stát, nejedná se o částku, která by významně ohrožovala chod ekonomiky České republiky. (Finardi a Melicharová 2022)

5 Daňová optimalizace a problematika nelegální práce v podniku služeb

Hlavním zaměřením této kapitoly je modelování různých přístupů ke zdanění fyzické osoby, která v roce 2023 působí v malé marketingové firmě jako grafický designér. V první situaci jsou zkoumány daňové povinnosti a odvody sociálního a zdravotního pojištění za podmínky, že tato osoba uzavřela pracovní smlouvu s marketingovou firmou. Ve druhé části je pozornost věnována variantě, že grafický designér uzavřel s marketingovou firmou obchodní smlouvu a pracuje jako OSVČ, a to v případech, že tato osoba uplatňuje různé režimy výdajových paušálů. Konkrétně pracuje s výdajovými paušály ve výších 40 % a 60 %. V této situaci je uvažováno s variantou tzv. švarcsystému. Tímto si marketingová firma společně s OSVČ optimalizují své povinné odvody vůči státu. V závěru je provedena komparace rozdílů, z hlediska odvodů a úspor, kdy grafický designér pracuje jako zaměstnanec a OSVČ s různým režimem uplatnění výdajů.

Společnost XY, spol. s r.o. je klasifikována jako malý podnik s mnohaletou zkušeností v oblasti digitálního marketingu a informačních technologií. Firma eviduje 20 zaměstnanců a specializuje na poskytování služeb v oblasti online reklamy, webového designu a softwarového vývoje. Tato široká škála služeb podniku umožňuje nabídnout klientům komplexní řešení pro jejich digitální potřeby od vytváření webových stránek po strategické plánování online kampaní. Díky svému zavedenému postavení na trhu a inovativnímu přístupu k řešení problémů klientů si firma získala důvěru a respekt v digitálním prostředí marketingu.

Firma se rozhodla outsourcovat účetnictví a úklidové služby ve svých kancelářích z několika důvodů. Za prvé, outsourcing těchto činností má potenciál výrazně snížit náklady firmy. Eliminací potřeby interních specialistů nebo zaměstnanců na plný úvazek se firmě otevírá možnost efektivněji využívat finančních prostředků a flexibilněji přizpůsobovat rozpočet podle aktuálních potřeb. Za druhé, externí dodavatelé mají často přístup k vysoce specializovaným službám a odbornému know-how, které by firma interně nemusela mít k dispozici. To může přinést zvýšení kvality a efektivity poskytovaných služeb, protože externí dodavatelé mohou mít širší zkušenosti a znalosti v dané oblasti. Nakonec, outsourcing umožňuje firmě soustředit se na své hlavní obchodní aktivity a strategické cíle. Místo aby se zaměstnanci museli starat o provozní záležitosti, jako je účetnictví nebo úklid, mohou se více zaměřit na marketingové aktivity a rozvoj firemních projektů. Takto si firma optimalizuje své zdroje a získává prostor pro další růst a rozvoj.

Zaměstnanci jsou ohodnoceni na základě jejich pracovních povinností, profesních zkušeností a výkonu práce. Ve firmě se uplatňuje systém odměňování, který kombinuje fixní platové ohodnocení s možností bonusů za dosažení stanovených výkonnostních cílů. Zaměstnanci mají také možnost využívat firemní benefity, jako jsou stravenky, příspěvek na stravování, příspěvek na penzijní připojištění nebo příspěvek na sportovní aktivity. Firma zaměstnává 14 zaměstnanců na hlavní pracovní poměr, 4 brigádníky, kteří pracují na dohodu o provedení práce a 4 zaměstnance na dohodu o provedení činnosti. Společnost XY zaměstnává pracovníky na pozicích jako: digitální marketingový specialista, webový designér, softwarový vývojář, SEO specialista, grafický designér. Pro účely praktické části je předmětem dalšího zkoumání fyzická osoba, která v marketingové firmě působí jako grafický designér.

5.1 Daňová povinnost fyzické osoby ze závislé činnosti

Úkolem grafického designéra je tvorba vizuálně atraktivních prvků pro různé marketingové kampaně a projekty klientů. Jeho práce se zaměřuje na tvorbu grafických prvků pro online reklamu, webové stránky, sociální média a další digitální platformy. V těsné spolupráci s týmem digitálního marketingu a webových designerů má za úkol vytvářet loga a firemní identity pro klienty, přičemž je důležité, aby jeho práce reflektovala jednotný vizuální styl společnosti. Pracuje na hlavní pracovní poměr. To znamená, že jeho pracovní vztah s firmou je stabilní a pravidelný. Jako zaměstnanec na hlavní pracovní poměr má nárok na plný pracovní úvazek a výhody spojené s tímto pracovním statutem, jako jsou pevně stanovené pracovní hodiny, dovolená a další zaměstnanecké benefity. V roce 2023 je již ve firmě zaměstnán pátým rokem a díky jeho značné míře zkušeností a zmíněných povinností jeho měsíční hrubý příjem činí 50 000 Kč, což vychází na roční hrubý příjem 600 000 Kč. Zaměstnanec podepsal prohlášení poplatníka daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti pro zdaňovací období 2023 a uplatňuje slevu na jedno dítě. V následující tabulce je postupně vypočítán čistý roční příjem tohoto zaměstnance, dále jsou v tabulce zobrazeny povinné odvody jak zaměstnance, tak i firmy XY – viz Tabulka 5.

Tabulka 5 Čistý roční příjem zaměstnance v pracovněprávním poměru

Text	Zaměstnanec
Roční hrubý příjem	600 000
Sociální pojištění – zaměstnavatel	148 800
Zdravotní pojištění – zaměstnavatel	54 000
Daň před slevami	90 000
Sleva na poplatníka	30 840
Sleva na 1 dítě	15 204
Daň po slevách	43 956
Sociální pojištění – zaměstnanec	39 000
Zdravotní pojištění – zaměstnanec	27 000
Roční čistý příjem	490 044
Měsíční čistá mzda	40 837

Zdroj: Vlastní výpočty

Před výpočtem čisté mzdy byl proveden výpočet povinného sociálního pojištění zaměstnavatele za zaměstnance (24,8 %), který činí 148 000 Kč ($600\,000 \cdot 0,248$) a výpočet zdravotního pojištění zaměstnavatele za zaměstnance (9 %), což vychází na 54 000 Kč ($600\,000 \cdot 0,09$). Firma XY tak za tohoto konkrétního zaměstnance odvede dohromady 202 800 Kč ($54\,000 + 148\,800$) na sociálním a zdravotním pojištění. Tyto povinné odvody však nemají vliv na čistou mzdu zaměstnance, ale společně s HM představují náklady pro zaměstnavatele. Pro výpočet ročního čistého příjmu byl použit běžný algoritmus výpočtu čisté mzdy fyzických osob ze závislé činnosti. Dále byl proveden výpočet daně z příjmů ze závislé činnosti (15 %) před slevami ve výši 90 000 Kč ($600\,000 \cdot 0,15$). Protože zaměstnanec podepsal slevu na poplatníka a uplatňuje slevu na jedno dítě, tak po odečtení těchto slev jeho daň dosahuje výše 43 956 Kč. Následně bylo vypočteno sociální a zdravotní pojištění, které zaměstnanec platí ze své hrubé mzdy (SP: $600\,000 \cdot 0,065$; ZP:

600 000 * 0,045). Čistý roční příjem grafického designéra je vypočítán jako hrubý roční příjem, od kterého byli odečteny položky: daň po slevách, sociální pojištění – zaměstnanec, zdravotní pojištění – zaměstnanec (600 000 - 43 956 - 39 000 - 27 000). Čistý roční příjem zaměstnance v klasickém legálním poměru, tak činí 490 044 Kč. Po vydělení této částky 12, je dosaženo čistého měsíčního příjmu ve výši 40 837 Kč.

5.2 Daňová povinnost fyzické osoby pracující jako OSVČ na tzv. švarcsystém

Tato část kapitoly je zaměřena na nelegální optimalizaci povinných odvodů fyzických osob z pohledu grafického designéra, který pro firmu XY poskytuje stejné služby, přijímá stejné úkoly a povinnosti od firmy XY jako zaměstnanec v předchozí kapitole a pravidelně používá počítač podniku. Avšak má s firmou XY sjednanou obchodní smlouvu, namísto pracovní smlouvy jako tomu bylo u zaměstnance, tzn., že OSVČ (grafický designér) vystavuje faktury za služby, které pro firmu vykonává. Pro validní porovnání je třeba uvést, že grafický designér má stejný roční hrubý příjem ve výši 600 000 Kč jako zaměstnanec v předchozí kapitole. V praxi by však firma nabízela pro zaměstnance ve švarcsystému vyšší ohodnocení, díky úspoře na povinných odvodech. Zde je uvažováno, že grafický designér vykonává činnost bez podnikatelského oprávnění a jedná se o příjmy z výkonu nezávislého povolání. V tomto případě může grafický designér, jakožto OSVČ uplatnit paušální výdaje ve výši 40 %. V této situaci se již grafický designér i podnik XY nezpochybnitelně dopouštějí nelegální práce.

Tabulka 6 Čistý roční příjem OSVČ s 40% paušálem

Text	OSVČ paušál 40 %
Roční hrubý příjem	600 000
Daňový základ	360 000
Sleva na poplatníka	30 840
Sleva na 1 dítě	15 204
Daň z příjmů	7 956
Sociální pojištění	52 560
Zdravotní pojištění	32 663
Roční čistý příjem	506 821
Měsíční čistý příjem	42 235

Zdroj: vlastní výpočty

Základ daně z příjmů OSVČ, který uplatňuje 40% výdajový paušál je vypočítán jako rozdíl hrubých příjmů a výdajů, které jsou vypočítány jako 40 % z příjmů $((600\,000 - (600\,000 * 0,4))$). Po uplatnění slevy na poplatníka a slevy na 1 dítě vychází daň z příjmů (15 %) ve výši 7 956 Kč. Vyměřovací základ pro výpočet sociálního pojištění je polovina rozdílu mezi příjmy a výdaji, tj. 180 000 Kč. Z tohoto základu bylo vypočteno povinné sociální pojištění (29,2 %) ve výši 52 650 Kč $(180\,000 * 0,292)$. Zdravotní pojištění je ve výši 32 663, zde došlo k uplatnění minimální zálohy na zdravotní pojistné, které je v roce 2023 v částce 32 663 Kč. Čistý roční příjem grafického designéra zaměstnaného jako OSVČ je vypočítán jako hrubý roční příjem, od kterého byli odečteny položky: daň z příjmů, sociální pojištění, zdravotní pojištění. Čistý roční příjem OSVČ vychází 506 821 Kč a měsíční čistý příjem dosahuje výše 42 235 Kč – viz Tabulka 6. Z praktického hlediska je zde důležité zmínit, že v této situaci by podnik pravděpodobně grafickému designérovi nabídl vyšší ohodnocení za jeho služby, protože podnik při této variantě ušetří 148 800 Kč na povinných odvodech SP a ZP. Jeví

se varianta navýšení jeho hrubého příjmu o 100 000 Kč, aby se to v porovnání s těmito odvody podniku stále vyplácelo.

Nyní je uvažováno, že příjmy grafického designéra vyplývají ze živnostenského oprávnění. Jeho druh živnosti je klasifikována jako volná živnost - "Grafické práce". Tato živnost zahrnuje grafické práce, které jsou nezbytnou součástí reklamní činnosti, jako je tvorba tiskovin pro reklamní kampaně, design webových stránek pro firmy, tvorba log a firemní identity, a další. V tomto případě již lze uplatnit výdajový paušál ve výši 60 % - viz Tabulka 7.

Tabulka 7 Čistý roční příjem OSVČ s 60% paušálem

Text	OSVČ paušál 60 %
Roční hrubý příjem	600 000
Daňový základ	240 000
Sleva na poplatníka	30 840
Sleva na 1 dítě	15 204
Daňový bonus	10 044
Sociální pojištění	35 324
Zdravotní pojištění	32 663
Roční čistý příjem	542 057
Měsíční čistý příjem	45 171

Zdroj: vlastní výpočty

Daňový základ daně z příjmů OSVČ, který uplatňuje 60% výdajový paušál je vypočítán jako rozdíl hrubých příjmů a výdajů, které jsou vypočítány jako 40 % z příjmů $((600\ 000 - (600\ 000 * 0,6))$. Po uplatnění slevy na poplatníka a slevy na 1 dítě však v tomto případě vychází daňový bonus ve výši 10 044 Kč. Vyměřovací základ pro výpočet sociálního pojištění je polovina rozdílu mezi příjmy a výdaji tj. 180 000 Kč. Z tohoto základu bylo vypočteno povinné sociální pojištění (29,2 %) ve výši 35 324 Kč $(120\ 000 * 0,292)$. Zdravotní pojištění je ve výši 32 663, zde došlo k uplatnění minimální

zálohy na zdravotní pojištění, které je v roce 2023 ve výši 32 663 Kč. Čistý roční příjem grafického designéra zaměstnaného jako OSVČ je vypočítán jako hrubý roční příjem, od kterého byli odečteny položky: sociální pojištění, zdravotní pojištění a přičten daňový bonus 10 044 Kč. Čistý roční příjem OSVČ vychází 542 057 Kč a měsíční čistý příjem dosahuje výše 45 171 Kč.

80% výdajový paušál nebyl pro účely této bakalářské práce použit, protože tento druh výdajového paušálu je používán zejména pro příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství a z řemeslného podnikání. Činnost grafického designéra má od těchto druhů podnikání už velmi daleko.

5.3 Komparace zdanění a odvodových povinností

Předešlé dvě podkapitoly bakalářské práce byly věnovány výpočtům čistého příjmu grafického designéra. Nejprve byl vypočten čistý příjem zaměstnance v legálním pracovním poměru, dále se kapitola zaměřovala na výpočet čistého příjmu stejného zaměstnance ve švarcsystému, a to nejprve s použitím výdajového paušálu 40 % a následně 60 %. Při použití těchto tří výpočtů bylo dosaženo značných rozdílů v jednotlivých čistých příjmech, ale také jsou patrné rozdíly v povinných odvodech státu. Tabulka 8 porovnává jednotlivé výsledky odvodů a zhodnocuje úspory ze strany zaměstnance i marketingové firmy.

Tabulka 8 Porovnání celkových odvodů zaměstnance a OSVČ paušál 40 % a 60 %

Text	Zaměstnanec	OSVČ paušál 40 %	OSVČ paušál 60 %
Hrubý roční příjem	600 000	600 000	600 000
Pojistné – zaměstnavatel	148 800	0	0
Daňový základ	600 000	360 000	240 000
Celkové náklady	748 800	600 000	600 000
Slevy na dani	46 044	46 044	46 044
Daň z příjmů/daňový bonus	43 956	7 956	+ 10 044
Sociální pojištění	39 000	52 560	35 324
Zdravotní pojištění	27 000	32 663	32 663
Čistý roční příjem	490 044	506 821	542 057
Odvody celkem	258 756	93 179	57 943
Podíl odvodů na celkových příjmech v %	34,56 %	15,53 %	9,66 %

Zdroj: vlastní výpočty

Z porovnání těchto tří odvodů je patrné, že optimalizace daně z příjmů fyzických osob pomocí nelegálního nájmu pracovní síly je jak pro zaměstnance, tak i pro zaměstnavatele ekonomicky nesrovnatelně výhodná oproti legálnímu zaměstnávání. To je zřejmé i z procentuálních odvodů na celkových příjmech. Celkové odvody zaměstnance i zaměstnavatele jsou ve výši 258 756 Kč, ale pokud by podnik XY nelegálně zaměstnával OSVČ s paušálem 40 %, celkové odvody by se snížily na 93 179 Kč a v případě OSVČ s paušálem 60 % dokonce na 57 943 Kč. To znamená, že by marketingová firma uspořila na povinných odvodech v tomto zastřeném stavu zaměstnání 148 800 Kč ročně. Naopak OSVČ s paušálem 40 % by měla vyšší disponibilní příjem 16 777 Kč (506 821 – 490 044). OSVČ se 60% paušálem by operovala s vyšším příjmem až o 52 043 Kč (542 057 – 490 044) - viz tabulka 8. Z těchto hodnot je patrné, že by zkoumaná nelegální optimalizace

povinných odvodů fyzických osob byla pro marketingovou firmu velice výhodná. Jedná se o čísla, která mohou být pro takto malou firmu stěžejní v jejich podnikovém hospodářství. Avšak je stále potřeba brát v úvahu fakt, že ekonomická stránka není jediným faktorem při porovnání legálního a nelegálního pracovního poměru. S nelegálním zaměstnáváním se pojí značné riziko vysokých pokut, které se v České republice pohybují až do výše 10 milionů korun. Dále by tento stav znamenal pro grafického designéra sociální nestabilitu v podobě nulového nároku na dovolenou, nemocenskou, příspěvky v nezaměstnanosti a další benefity viz kapitola 4. Pro marketingovou firmu je také důležité zhodnotit situaci, ve které by došlo k zjištění, že firma využívá nelegální pracovní sílu, což může vážně poškodit její pověst a důvěryhodnost jak u zákazníků, tak i u dalších obchodních partnerů. Tato situace může mít dlouhodobé negativní dopady na obchodní vztahy a zisky firmy.

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývá deskripcí daňové politiky v EU, daňovými a odvodovými povinnostmi zaměstnance a OSVČ, a také teoretickou analýzou problematiky nelegální práce. Kapitola o daňové politice popisuje základní principy fungování daňového systému v EU, včetně harmonizace daňových systémů členských států a zabývá se vymezením pojmu daně a jejím členěním. Druhá kapitola pojednává o zdanění příjmů fyzických osob v ČR. Tato kapitola definuje daňové subjekty daně z příjmů fyzických osob v ČR a popisuje předmět a základ daně z příjmů fyzických osob. Třetí kapitola se věnuje daňovým a odvodovým povinnostem vybraných skupin fyzických osob v ČR, kde je blíže popsáno zdanění zaměstnance i OSVČ a také jejich povinné odvody na sociálním a zdravotním pojištění. Poslední kapitola teoretické části popisuje teoretická a právní východiska problematiky švarcsystému v ČR, včetně definice, výhod, nevýhod a sankcí. Ze čtvrté kapitoly též vyplynulo, že ušlé příjmy státu kvůli švarcsystému jsou nezanedbatelné a mohou dosahovat až 14,4 mld. Kč.

Praktická studie se zabývala problematikou optimalizace daňové povinnosti fyzických osob v prostředí marketingového podniku. Práce se zaměřila na analýzu legálních i nelegálních forem práce a jejich dopadu na daňové povinnosti zúčastněných. Provedená optimalizace daně z příjmů fyzických osob pomocí nelegálního nájmu pracovní síly tzv. švarcsystému, přinesla výsledky, které jsou pro obě strany, jak pro zaměstnance, tak i pro zaměstnavatele, ekonomicky výrazně výhodnější oproti legálnímu zaměstnávání.

Z finančního hlediska představuje švarcsystém pro marketingovou firmu značné úspory na povinných odvodech. V porovnání se zaměstnancem, který pracuje pro firmu v legálním pracovněprávním poměru a s hrubou mzdou 50 000 Kč měsíčně může firma ušetřit až 148 800 Kč ročně v případě OSVČ zaměstnaného na tzv. švarcsystém. Pro OSVČ s paušálem 40 % a 60 % to znamená vyšší disponibilní příjem o 16 777 Kč a 52 043 Kč ročně. Z provedených výpočtů lze dojít k závěru, že nejvýhodnější variantou v rámci nelegální optimalizace daně z příjmů z pohledu grafického designéra se jeví možnost uplatnění 60% výdajového paušálu. Na druhou stranu z pohledu podniku XY nezáleží na volbě výdajového paušálu. V obou případech by celkové mzdové náklady zaměstnavatele dosahovaly pouze výše hrubé mzdy tj. 50 000 Kč. Na povinné odvody této marketingové firmy má vliv pouze situace, kdy se podnik dopustí či nedopustí nelegální optimalizace prostřednictvím švarcsystému.

Je však nutné zdůraznit, že švarcsystém je nelegální a nese s sebou značné nevýhody pro obě strany. Zaměstnavatel se vystavuje riziku vysokých pokut ze strany státního inspektorátu práce a zaměstnanec ztrácí veškeré sociální benefity a ochranu, jako je nárok na dovolenou, nemocenskou, příspěvky v nezaměstnanosti atd. Kromě rizik má švarcsystém i negativní dopady na etické a morální vnímání podnikání. Firmy, které se dopouštějí nelegálních praktik, zpochybňují principy férového hospodaření a poškozují konkurenceschopnost poctivých firem. Nelegální zaměstnávání také vede k nerovnému postavení zaměstnanců.

Závěrem lze konstatovat, že i přes značné pozitivní ekonomické dopady by optimalizace daňové povinnosti fyzických osob měla směřovat do oblasti legální a etické formy práce. I když nelegální varianty, jako je švarcsystém, se na první pohled jeví jako ekonomicky výhodné, je nutné zvážit všechna rizika a negativní dopady, které s sebou nesou. Dlouhodobě udržitelné a prosperující podnikání by mělo být založeno na dodržování platných zákonů a etických principů.

Seznam použité literatury

- ANGERER, Jost, 2023. *Obecná daňová politika | Fakta a čísla o Evropské unii | Evropský parlament* [online] [vid. 2023-12-28]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/92/obecna-danova-politika>
- BĚLINA, Miroslav, 2017. *Pracovní právo*. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-667-8.
- ČESKO, 1992. 586/1992 Sb. *Zákon o daních z příjmů. Zákony pro lidi* [online] [vid. 2024-01-11]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-586>
- ČESKO, 2014. *Nový občanský zákoník: zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 3. února 2012*. Praha: Ústav práva a právní vědy: European Business School SE. ISBN 978-80-87974-01-8.
- ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2023. *Průměrné mzdy - 4. čtvrtletí 2023. ČSÚ* [online] [vid. 2024-04-19]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/prumerne-mzdy-4-ctvrtleti-2023>
- ČSSZ, 2024. *Stanovení výše pojistného - Česká správa sociálního zabezpečení. Česká správa sociálního zabezpečení* [online] [vid. 2024-05-02]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/web/cz/osvc-duchodove-pojisteni-stanoveni-vyse-pojistneho>
- DUŠEK, Jiří, 2024. *Daně z příjmů*. 15. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-5236-0.
- EGE, Can, 2022. *Income taxation, entrepreneurship, and incorporation status of self-employment*. online. *International Tax and Public Finance*. vol. 29, no. 5, s. 1260-1293. ISSN 09275940. Dostupné z: <https://www.proquest.com/docview/2714190964/4E8D7CAF83114A60PQ/38?accountid=17116&forcedol=true&forcedol=true>.
- EUROPA, 2012. *Zdanění - EUR-Lex* [online] [vid. 2024-02-14]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/taxation.html?locale=en&root_default=SUM_1_CODED%3D21
- EUROPA, 2016. *Tackling corporate tax avoidance | EUR-Lex* [online] [vid. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/tackling-corporate-tax-avoidance.html>
- FINANČNÍ SPRÁVA, 2024a. *Fyzické osoby. Finanční správa České republiky* [online] [vid. 2024-05-04]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby>

- FINANČNÍ SPRÁVA, 2024b. Obecné informace. *Finanční správa České republiky* [online] [vid. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby/obecne-informace>
- FINARDI, Savina a Anna MELICHAROVÁ, 2022. Impact of Svarc system on Tax Revenues in the Czech Republic. *Český finanční a účetní časopis* [online]. **2021**(4), 19–29. ISSN 18054838, 18054838. Dostupné z: doi:10.18267/j.cfuc.566
- JÁNOŠÍKOVÁ, Jana, 2017. *Optimalizace osobních nákladů obchodní korporace*. Liberec. Technická univerzita v Liberci.
- KLÍNSKÝ, Petr, Otto MÜNCH, Yveta FRYDRYŠKOVÁ a Jarmila ČECHOVÁ, 2021. *Ekonomika pro ekonomicky zaměřené obory středních škol. 3, Peníze a financování*. Páté, aktualizované vydání. Praha: Eduko nakladatelství, s.r.o. ISBN 978-80-88057-87-1.
- KUBÁTOVÁ, Květa, 2018. *Daňová teorie a politika*. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7598-165-3.
- LEHKOŽIVOVÁ, Ivana, 2023. Vše, co potřebujete vědět o švarcsystému. *smluvino* [online] [vid. 2024-04-27]. Dostupné z: <https://www.smluvino.cz/svarcsystem/>
- MINISTERSTVO FINANCÍ, 2024. PŘEHLEDNĚ: Které změny přinese rok 2024 nejen pro občany. *Ministerstvo financí ČR* [online] [vid. 2024-05-04]. Dostupné z: <https://app-mfcr1.azurewebsites.net/cs/ministerstvo/media/tiskove-zpravy/2023/prehledne-ktere-zmeny-prinese-rok-2024-nejen-pro-o-54178>
- MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ, 2018. Veřejné zdravotní pojištění. *Ministerstvo zdravotnictví* [online]. [vid. 2024-03-28]. Dostupné z: <https://mzd.gov.cz/verejne-zdravotni-pojisteni-2/>
- MPSV, 2024a. *Minimální mzda* [online] [vid. 2024-04-27]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/minimalni-mzda>
- MPSV, 2024b. Sociální pojištění. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online] [vid. 2024-05-02]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/socialni-pojisteni>
- NEŠLEHA, Matěj, 2023. Co je daňový základ? *Fakturoid* [online] [vid. 2024-02-17]. Dostupné z: <https://www.fakturoid.cz/almanach/pruvodci/zdaneni/danovy-zaklad>
- NOVÁKOVÁ, Lenka a Daniela KRÁLOVÁ, 2021a. *Daň z příjmů fyzických osob v mezinárodním kontextu*. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer. Edice Daně. ISBN 978-80-7676-233-6.

- PENÍZE.CZ, 2024. Mzda a plat. *Peníze.cz* [online] [vid. 2024-04-28]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/mzda-a-plat>
- PERNIČKA, Lukáš, 2024. Jak si spočítat daň z příjmů OSVČ? *Fakturoid* [online] [vid. 2024-02-17]. Dostupné z: <https://www.fakturoid.cz/almanach/pruvodci/zdaneni/prijmy-z-podnikani>
- PISTONE, Pasquale, J. J. ROELEVELD, Johann HATTINGH, João Félix Pinto NOGUEIRA a Craig WEST, 2019. *Fundamentals of taxation: an introduction to tax policy, tax law, and tax administration*. Amsterdam: IBFD. ISBN 978-90-8722-538-4.
- SPČR, 2013. SPEKTRUM [online]. ISSN 1213-7227. Dostupné z: https://www.spcr.cz/files/cz/media/spektrum/sp_2013_6.pdf
- ŠARÍKOVÁ, Monika, 2021. Švarcsystém: jak funguje nelegální zaměstnání na živnosták v ČR? *Měšec.cz* [online] [vid. 2024-04-27]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/svarcssystem/>
- ŠUPEJ, David, 2022. *Švarcsystém: Na co se ptá inspekce práce?* [online] [vid. 2024-04-19]. Dostupné z: <https://www.sedlakovalegal.cz/cs/svarc-inspekce>
- VANČUROVÁ, Alena, 2021a. *Zdanění osobních příjmů*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7676-236-7.
- VANČUROVÁ, Alena a Lenka LÁCHOVÁ, 2018. *Daňový systém ČR 2018*. Praha: VOX. ISBN 978-80-87480-63-2.
- VONDRÁČEK, Jakub, [b.r.]. *Odvody OSVČ: jak na zdravotní a sociální pojištění?* [online] [vid. 2024-03-09]. Dostupné z: <https://www.jake-james.cz/blog/jak-na-zdravotni-a-socialni-pojisteni>
- VYCHOPEŇ, Jiří, 2023. *Meritum daně z příjmu*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7676-467-5.
- VÝPOČET.CZ, 2024. *Výpočet čisté mzdy v roce 2024, čistá mzda | Výpočet.cz* [online] [vid. 2024-03-09]. Dostupné z: <https://www.vypocet.cz/cista-mzda>
- VZP, 2024. Zálohy na pojistné - VZP ČR. *Všeobecná zdravotní pojišťovna Česká republiky* [online] [vid. 2024-05-02]. Dostupné z: <https://www.vzp.cz/platci/informace/osvc/zalohy-na-pojistne>
- ZAKONYPROLIDI.CZ, 2012. 435/2004 Sb. Zákon o zaměstnanosti. *Zákony pro lidi* [online] [vid. 2024-04-27]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-435>